

**Pöytyän kunta**  
**ESIOPETUS- JA KOULULAISKULJETUSPERIAATTEET**



Sivistyslautakunta 13.12.2023 § 109

## Sisällysluettelo

1. Esiopetus- ja koululaiskuljetuksia koskeva lainsäädäntö .....	3
2. Kuljetusten järjestämisen periaatteet.....	3
2.1 Yleiset periaatteet kuljetusten järjestämisessä.....	3
2.2 Kuljetus matkan pituuden perusteella .....	4
2.3 Kuljetus / saattoavustus matkan vaarallisuuden perusteella .....	4
2.3.1 Liikenneturvallisuuteen liittyvät tekijät.....	4
2.3.2 Petoeläinten aiheuttama vaara.....	5
2.4 Kuljetus esiopetus- / koulumatkan vaikeuden tai rasittavuuden perusteella .....	6
2.5 Muussa kuin kunnan osoittamassa lähikoulussa opiskelevat oppilaat.....	7
2.6 Kuljetukset koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan ja toiminnasta kotiin .....	7
2.7 Työelämään tutustumisjaksot .....	7
2.8 Muut kuljetukset .....	7
2.9 Saattoavustus.....	8
3. Toimivalta kuljetuksen- / saattoavustuksen myöntämisessä.....	8
4. Kuljetuksissa noudatettavat käytännöt .....	8
4.1 Liikenneturvallisuus .....	8
4.2 Aikataulut ja reitit .....	9
4.3 Poikkeustilanteet ja kuljetuksiin liittyvät kysymykset .....	9
5. Ohjeet oppilaille, huoltajille ja kuljettajille.....	9
5.1 Ohjeet oppilaille .....	9
5.2 Ohjeet huoltajille .....	9
5.3 Ohjeet kuljettajille .....	10
6. Tiedottaminen .....	10
7. Esiopetus- ja koululaiskuljetusperiaatteiden hyväksyminen ja päivittäminen .....	10
Lähteet.....	10

# 1. Esiopetus- ja koululaiskuljetuksia koskeva lainsäädäntö

Perusopetuslain 628/1998 6 §:n mukaan

Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämipaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita. ([13.7.2018/542](#))

Kunta osoittaa oppivelvolliselle ja muulle tässä laissa tarkoitettua opetusta saavalle 1 momentin mukaisen lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa tämän lain 4 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti annetaan opetusta sellaisella oppilaan omalla kielellä, jolla kunta on velvollinen opetusta järjestämään. Esiopetusta saavalle oppilaalle voidaan opetuksen järjestämipaikaksi osoittaa myös vastaavat edellytykset täyttävä 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu varhaiskasvatuspaikka tai muu soveltuva esiopetuksen järjestämipaikka. Kunta voi perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä opetuskieltä muuttamatta vaihtaa opetuksen järjestämipaikkaa. ([13.7.2018/542](#))

Lasta ei ilman huoltajan suostumusta saa osoittaa opetukseen, jossa 31 §:n 3 momentin nojalla peritään oppilaalta maksuja, eikä opetukseen, jossa kunnan päätöksen tai opetuksen järjestämisluvan perusteella noudatetaan erityistä maailmankatsomuksellista tai kasvatusopillista järjestelmää.

Perusopetuslain 32 §:n mukaan

Jos perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettua varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen. Perusopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus. ([30.12.2020/1216](#))

Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. ([24.6.2010/642](#))

Jos oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämipaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi, jos esiopetusta saava lapsi osallistuu toisessa kunnassa järjestettävään varhaiskasvatukseen varhaiskasvatuslain 6 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla, opetuksen järjestäjällä on oikeus edellyttää, että lapsen huoltaja vastaa lapsen kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikan välillä. ([13.7.2018/542](#))

Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

Lisäksi esiopetus- ja koululaiskuljetuksia koskevaa sääntelyä sisältyy muun muassa perusopetuslain säännöksiin 29 § Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, 33 § Majoitus, 34 § Tapaturman hoito ja terveydenhuolto, 48 b § 4 mom. Aamu- ja iltapäivätoiminta, yhdenvertaisuuslakiin 1325/2014, tieliikennelakiin 729/2018 sekä alkolukkolakiin 730/2016.

## 2. Kuljetusten järjestämisen periaatteet

### 2.1 Yleiset periaatteet kuljetusten järjestämisessä

Pöytyän kunnassa oppilaan esiopetus- / koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan kodin ja esiopetusyksikön / koulun välistä matkaa. Matkan pituus lasketaan lyhintä, jalankulkukelpoista ja yleisessä käytössä olevaa

tietä pitkin kodinportilta koulun portille; kotikiinteistön ollessa laaja huomioidaan tilanne matkaa mitattaessa (KHO 4.4.2011/947). Yksityistietä voidaan käyttää, jos oppilas asuu yksityistien varrella, ja / tai yksityistien käytöstä on sovittu. Esiopetus- ja koululaiskuljetus järjestetään edellytysten täytyessä oppilaan yhdestä, väestörekisteriin merkitystä virallisesta kotiosoitteesta (KHO 2006:10) kunnan oppilaalle osoittamaan lähiesiopetusyksikköön / lähikouluun. Yhdenvertaisuuslain 1325/2014 15 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa kuljetus järjestetään myös oppilaan toisen huoltajan, jonka luona oppilas osittain asuu, luota. Kuljetuksen järjestäminen yhdenvertaisuuslain 1325/2014 15 §:n nojalla edellyttää lääkärin- / psykologinlausunnon liittämistä hakemukseen.

Kuljetusten järjestämisessä noudatetaan lähtökohtaa, jonka mukaisesti ensisijaisesti hyödynnetään käytävissä olevaa julkista reittiliikennettä, ellei perusteltua syytä muuhun ole. Muilta osin kuljetukset hoidetaan tilausliikenteellä tai muulla tavoin. Oppilaiden ohjaamisessa reittiliikenteen vuoroihin lähtökohtina ovat perusopetuslain 6 ja 32 §:n säännökset, joiden mukaan matkojen tulee olla mahdollisimman turvallisia, lyhyitä ja asetetuissa määräajoissa tapahtuvia, sekä kuljetuskustannusten tarkoituksenmukaisuus ja kuljetuskokonaisuuden toimivuus. Oppilaiden kulkemisen järjestämisestä ja matkakorttien / -lippujen tilaamisesta päättävät kuljetusoppilaiden määrän mukaisesti varhaiskasvatuspäällikkö ja rehtorit.

Tilausajoliikenteen reitit ja aikataulut valmistellaan kuljetusjärjestelyistä vastaavien viranhaltijoiden kesken yhteistyössä liikennöitsijöiden kanssa, ja ne hyväksyy esiopetuksen osalta varhaiskasvatuspäällikkö, koulun / oppilaitoksen tasolla rehtori mukaan lukien esiopetuksen kanssa yhteisesti toteutettavat kuljetukset, ja muilta osin sivistysjohtaja. Reittien ja aikataulujen suunnittelun perustan muodostavat esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetusten tarjouspyyntöasiakirjoissa määritellyt suuntaa antavat reitit, aikataulut ja edellytetyt kalustokoot.

Kunnan velvollisuutena ei ole järjestää kuljetusta koko matkalle esi- ja perusopetuksen oppilaiden kuljetuksissa. Kuljetuksissa noudatetaan käytäntöä, jossa kunnan järjestämän kuljetuksen (linja-auto, taksi) pysäkillä / pysäkiltä itsenäisesti kuljettavien matkojen enimmäispituudet / suunta ovat seuraavat:

Esiopetuksen ja vuosiluokkien 1-2 oppilaat	2 km
Vuosiluokkien 3-9 oppilaat	3 km

Linja-autot ja taksit käyttävät pääsääntöisesti yleisiä teitä. Koulumatkaan kuluva aikaa laskettaessa itse kuljettavan matkan kesto lasketaan Kuntaliiton asiassa antaman suosituksen mukaisesti.

Varhaiskasvatus ja koulut toimittavat liikennöitsijöille / kuljettajille luettelon kuljetettavista oppilaista.

## 2.2 Kuljetus matkan pituuden perusteella

Kuljetus järjestetään kunnan kustannuksella oppilaille, joiden koulumatka on vähintään viisi kilometriä, huomioiden lain määrittelemät odotusajat. Kuljetus järjestetään maksuttomana myös esiopetuksen oppilaille ja perusopetuksen 1.-2. luokkien oppilaille, joiden koulumatka on vähintään kolme kilometriä. Matkaan voi sisältyä oppilaan itse kuljettava osuus (KHO 2016:51).

## 2.3 Kuljetus / saattoavustus matkan vaarallisuuden perusteella

Kunta järjestää kuljetuksen vaaralliseksi arvioituille esiopetus- / koulumatkojen osuuksille. Kuljetuksen sijaan voidaan myöntää saattoavustus oppilaan kuljettamisesta ja / tai saattamisesta.

### 2.3.1 Liikenneturvallisuuden liittyvät tekijät

Esiopetus- ja koulumatkojen vaarallisuuden arvioinnissa tukeudutaan Koululiitu-ohjelmassa, joka on kehitetty yhteistyössä Liikenne- ja viestintäministeriön, Tiehallinnon, Kuntaliiton ja kuntien edustajien kanssa, tehtyyn kartoitukseen teiden vaarallisuudesta eri-ikäisille oppilaille; määritykset eivät kuitenkaan velvoita kuntaa kuljetusten järjestämiseen. Tarvittaessa hyödynnetään lisäksi liikenneasioista vastaavilta viranomaisilta pyydettyjä selvityksiä ja lausuntoja sekä kunnassa tehtävää arviota.

Taajama-alueiden liikenneympäristöjä ei lähtökohtaisesti luokitella vaarallisiksi, ellei tähän Koululiitu-ohjelman tai muun edellä kuvatun arvion perusteella muodostu perustetta. Yksityisteitä ei niin ikään lähtökohtaisesti luokitella vaarallisiksi, ellei perustetta muuhun ole. Pimeä vuodenaika, luminen / liukas keli tai valaisematon tieosuus eivät automaattisesti määritä esiopetus- / koulumatkaa vaaralliseksi. Liikennöidyn yleisen tien käyttö ei suoraan johda koulumatkan vaarallisuuteen, eikä teiden ylittäminen itsessään muodosta perustetta kuljetuksen myöntämiselle. Oppilaat voivat nousta kuljetukseen teiden varsilta, pysäkeiltä ja muilta kuljetukseen nousupaikoilta sekä vastaavasti poistua kuljetuksesta kuljetusreittien laadinnan yhteydessä suunniteltavan mukaisesti.

Vuosiluokkien 3-9 oppilaiden itsenäisesti kuljettavaan koulumatkan osuuteen voi sisältyä vaaralliseksi luokitellun tien vartta linja-autopysäkille / -pysäkiltä tai muuhun linja-autoon tai taksiin nousupaikkaan / autosta poistumispaikasta kuljettava matka, kun matka liittyvän tien haarasta pysäkille tai muuhun kuljetukseen nousu- / kuljetuksesta poistumispaikkaan on korkeintaan 100 metriä, ellei kuljetuksen järjestämistä toisin arvioida perustelluksi. Esiopetuksen sekä perusopetuksen vuosiluokkien 1.- 2. oppilaiden kuljetukset järjestetään siten, etteivät kuljetukseen nousu- / kuljetuksesta poistumispaikat sijaitse Valtatie 9:n, Kantatie 41:n tai Turunväylä 204:n varrella.

Vuosiluokkien 3-9 oppilaiden itsenäisesti kuljettavaan koulumatkan osuuteen voi sisältyä vaaralliseksi luokitellun tien ylittäminen, kun ylitys tapahtuu toistuvasti samassa, suunnitellussa paikassa, ja kuljetusoikeudesta päättävä viranhaltija arvioi ylityksen oppilaille mahdolliseksi.

Kuljetus järjestetään Koululiitu-ohjelman ja muiden edellä kuvattujen perusteiden nojalla vaarallisiksi arvioidujen tieosuuksien ohella maksuttomana vaarallisen tien takia

- esiopetuksen sekä perusopetuksen vuosiluokkien 1.-6. oppilaille, joiden on ylitettävä Valtatie 9, Kantatie 41 tai Turunväylä 204, eikä heillä ole mahdollisuutta käyttää alikulkutunnelia
- kaikille esi- ja perusopetuksen oppilaille, joiden on kuljettava Valtatie 9:ää, Kantatie 41:tä tai Turunväylä 204:ää pitkin pidempi kuin linja-autopysäkille / -pysäkiltä tai muuhun linja-autoon tai taksiin nousupaikkaan / autosta poistumispaikasta kuljettava, korkeintaan 100 metrin matka
- Mynämäentietä käyttämään joutuville esiopetuksen sekä perusopetuksen vuosiluokkien 1.-6. oppilaille syksyisin juurikaskuljetusten aikana osuudella, jolla pyörätietä ei ole käytettävissä

Kuljetukseen nousun ja kuljetuksesta poistumisen paikkojen määrittelyssä huomioidaan alueen antamat mahdollisuudet sekä kuljetukseen kyseiseltä paikalta nousevien / kuljetuksesta pois jäävien oppilaiden määrä. Rehtoreilla ja varhaiskasvatuspäälliköllä on oikeus myöntää maksuton kuljetus vaarallisille tieosuuksille.

### 2.3.2 Petoeläinten aiheuttama vaara

Pöytyän kunnan, kuten useiden muidenkin kuntien, alueella on todettu esiintyvän petoeläimiä; esiintyminen vaihtelee ajankohdittain ja alueittain.

Petoeläinten esiintymisen ei itsessään arvioida aiheuttavan vaaraa, jonka perusteella oppilaalle myönnettäisiin maksuton esiopetus- / koululaiskuljetus tai saattoavustus. Perustellusta syytä arviota tarkastellaan yksittäisissä tilanteissa erikseen. Alle 1,5 kilometrin pituisille, valaistun alueen ja / tai kyläalueen ulkopuolelle sijoittuville matkan osuuksille ei oikeutta maksuttomaan kuljetukseen tai saattoavustukseen pääsääntöisesti myönnetä, ellei erityistä syytä muuhun ole.

Tilapäisen kuljetus- / saattoavustustarpeen voi aiheuttaa suurpeto- tai vastaavan eläimen ajankohtainen, ihmisiin kohdistuva uhkaava käyttäytyminen, joka on vahvistettu asiantuntijan tai poliisin toimesta. Tilapäinen kuljetus- / saattoavustustarve ei perustu aiempien vuosien tapahtumiin.

Tilapäinen esiopetus- ja koululaiskuljetus järjestetään / saattoavustus myönnetään viranomaisilta tai riis-tanhoitoyhdistykseltä saatuihin tietoihin pohjautuen seuraavissa tilanteissa:

- alueella liikkuva susi, muu suurpeto- tai vastaava eläin on vahingoittunut tai sairas, ja aiheuttaa vaaraa

- alueella liikkuu susi / susia, muu / muita suurpeto- tai vastaavia eläimiä, joka / jotka eivät käytäydä lajityypillisesti, ja aiheuttavat vaaraa
- lemmikki- tai kotieläimeen / -eläimiin on oppilaan asuinpaikan, josta kuljetusoikeus / oikeus saattoavustukseen muodostuu, tai kyseisestä osoitteesta esiopetusyksikköön / koululle kuljettavan matkan varrella sijaitsevan muun asuinrakennuksen pihapiirissä tai välittömässä läheisyydessä kohdistunut suden tai muun suurpeto- tai vastaavan eläimen hyökkäys
- esiopetus- / koulumatkan alueella on emokarhu poikasineen (kuljetus myönnetään ajanjaksolle, jonka karhu on hereillä)
- esiopetus- / koulumatkan alueella on kesken talviunien herännyt karhu, joka aiheuttaa välittömän vaaran
- susien, muiden suurpeto- tai vastaavien eläinten esiintymisen alueella arvioidaan perustellusta syystä aiheuttavan yksittäisessä tilanteessa vaaraa

Tilapäistä esiopetus- / koululaiskuljetusta ei järjestetä / saattoavustusta ei myönnetä tilanteissa, joissa kuljettava matka sijoittuu ainoastaan kyläalueille ja / tai valaistuille tieosuuksille, ellei perusteltua syytä muuhun ole.

Suurpeto- / vastaavien eläinten aiheuttaman vaaran vuoksi myönnettävästä tilapäisestä kuljetuksesta / saattoavustuksesta päättää rehtori sekä esiopetuksen osalta varhaiskasvatuspäällikkö.

Päätöksen tilapäisen kuljetuksen / saattoavustuksen myöntämisestä tekevä varhaiskasvatuspäällikkö / rehtori pyytää, huoltajan toimittaman hakemuksen jälkeen asianomaisen viranomaisen tai riistanhoitoyhdistyksen lausunnon. Tietojen, joihin lausunto perustuu, tulee olla asianomaisen viranomaisen tai riistanhoitoyhdistyksen edustajan todentamia. Asiantuntijalausunto ei velvoita kuntaa kuljetuksen järjestämiseen / saattoavustuksen myöntämiseen, vaan lausuntoa käytetään tukena päätöksenteossa. Tilapäinen esiopetus- / koululaiskuljetus tai saattoavustus myönnetään tilanteessa perustelluksi arvioitavalle ajanjaksolle, tarvittaessa koko lukuvuoden / jäljellä olevan lukuvuoden ajalle.

Suurpeto- tai vastaavien eläinten aiheuttamassa vaaratilanteessa pyritään oppilaan tilapäinen saattaminen / kuljettaminen järjestämään ensisijaisesti yhteistyössä huoltajien kanssa, oppilaan saattamiseksi / kuljettamiseksi myönnettävällä saattoavustuksella. Saattoavustuksen määräytymisessä noudatetaan kohdan 2.9 mukaisia periaatteita. Mikäli oppilaan tilapäinen kulkeminen esiopetusyksikköön / koululle ja takaisin on mahdollista olemassa olevia kuljetuksia hyödyntäen, käytetään kulkemisen järjestämisessä näitä. Tilanteissa, joissa oppilaan saattaminen / kuljettaminen ei huoltajien toimesta ole mahdollista, järjestää kunta suurpeto- tai vastaavien eläinten aiheuttaman vaaran johdosta myönnettävän tilapäisen kuljetuksen. Kuljetus voidaan toteuttaa osin tai kokonaan myös käytettävissä olevaa reittiliikennettä hyödyntäen.

## 2.4 Kuljetus esiopetus- / koulumatkan vaikeuden tai rasittavuuden perusteella

Kunta järjestää oppilaalle kuljetuksen tai myöntää saattoavustuksen, jos koulumatka todetaan oppilaalle liian vaikeaksi tai rasittavaksi. Kuljetuksen järjestäminen / saattoavustuksen myöntäminen matkan vaikeuden tai rasittavuuden perusteella edellyttää lääkärin tai psykologin kirjallista lausuntoa. Lausunnot tulevat ilmetä kuljetustarpeen syyt ja perustelut sekä ajanjakso, jolle kuljetuksen järjestämistä / saattoavustuksen myöntämistä suositellaan. Lausunto toimitetaan hakemuksen liitteenä lukuvuosittain, ellei lausunto ole pysyväisluonteinen. Kuljetus / saattoavustus voidaan myöntää myös lyhyemmälle määräajalle.

Asiantuntijalausunto ei velvoita kuntaa kuljetuksen järjestämiseen / saattoavustuksen myöntämiseen, vaan lausuntoa käytetään tukena päätöksenteossa. Kuljetukset pyritään pääsääntöisesti sovittamaan olemassa oleviin kuljetuksiin taksilla tai linja-autolla.

## 2.5 Muussa kuin kunnan osoittamassa lähikoulussa opiskelevat oppilaat

Jos oppilaalle haetaan oppilaspaikkaa muuhun kuin kunnan osoittamaan lähiesiöpetusyksikköön / lähikouluun, asetetaan oppilaspaikan myöntämisen edellytykseksi, että huoltaja vastaa oppilaan kuljetuksen järjestämisestä ja kuljetuskustannuksista. Mikäli oppilas jouduttaisiin kuljettamaan myös kunnan osoittamaan lähiesiöpetusyksikköön / -kouluun, myönnetään hänelle huoltajan hakemuksesta oikeus olemassa olevan kuljetuksen maksuttomaan käyttämiseen Pöytyän kunnan järjestämään perusopetukseen osallistumiseksi, mikäli kuljetuksessa on tilaa. Hakemukset jätetään 31.5. mennessä, ja kuljetukset myönnetään yhdessä maksullisten kuljetusten myöntämisen kanssa siten, että pidempimatkalaiset ovat etusijalla. Oikeus kuljetuksen maksuttomaan käyttämiseen ei koske reittiliikennettä. Mikäli kuljetuksissa on 31.5. mennessä ja myöhemmin jätettyjen hakemusten perusteella myönnettyjen paikkojen jälkeen tilaa, voidaan oikeus olemassa olevan kuljetuksen käyttämiseen myöntää myös myöhemmin.

Oppilaan muuttaessa toisen esiöpetusyksikön / koulun oppilaaksiottoalueelle, ja jatkaessa opiskeluaan aiemmassa esiöpetusyksikössään / koulussaan ei kuljetusta järjestetä / saattoavustusta myönnetä. Oppilas voi kuitenkin käyttää olemassa olevia kuljetuksia esiöpetus- ja koululaiskuljetusperiaatteissa linjatun mukaisesti, mikäli oikeus kuljetusten käyttämiseen myönnetään.

## 2.6 Kuljetukset koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan ja toiminnasta kotiin

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä huomioidaan oppilaan mahdollisuus käyttää kuljetusetuaan suunnitteleamalla toiminnan sisältö / oppilaan osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan yhteensopivaksi koulupäivän alkuun ja koulupäivän päätyttyä järjestettäviin kuljetuksiin. Erillisiä kuljetuksia aamu- ja iltapäivätoimintaan tai toiminnasta kotiin ei järjestetä, vaan oppilaat ohjataan tarvittaessa ennen koulupäivän alkamista toteutuviin tai ennen toiminnan päättymistä lähteviin kuljetuksiin siten, ettei oppilaan osallistuminen toimintaan jää kohtuuttoman lyhyeksi. Kuljetus aamutoiminnasta koululle ja koululta iltapäivätoimintaan järjestetään, ellei toimintaa järjestetä oman koulun yhteydessä tai lähistöllä, taikka kuljetuksen järjestämiseen on muu peruste.

## 2.7 Työelämään tutustumisjakso

Oppilaat voivat työelämään tutustumisjaksojen aikana hyödyntää olemassa olevia esiöpetus- ja koululaiskuljetuksia, erillisiä kuljetuksia ei järjestetä. Kuljetuksissa noudatetaan samoja periaatteita kuin koululaiskuljetuksissa muutenkin.

## 2.8 Muut kuljetukset

Muilla esi- ja perusopetuksen oppilailla on mahdollisuus osallistua kunnan tilausliikenteenä järjestämiin kuljetuksiin, jos autoon mahtuu sekä kuljetusreittiin ja aikatauluun sopii edellyttäen, että huoltajat maksavat kunnalle kuljetuskorvauksen 1,50 € / matka (sis. alv). Maksullista kuljetusta tarjotaan hakemusten perusteella matkan pituuden mukaan siten, että pidempimatkalaiset ovat etusijalla. Maksullista kuljetusta haetaan 31.5. mennessä sitovasti joko lukuvuodeksi / lukukaudeksi kerrallaan tai pimeän ajan kuljetukseen (marras - maaliskuu tai loka - huhtikuu). Oikeuden olemassa olevan kuljetuksen käyttämiseen myöntää koulun rehtori sekä esiöpetuksen osalta varhaiskasvatuspäällikkö. Määräajan jälkeen jätetyn hakemuksen perusteella voidaan oikeus maksullisen kuljetuksen käyttämiseen myöntää, mikäli kuljetuksessa 31.5. mennessä ja myöhemmin jätettyjen hakemusten perusteella myönnettyjen paikkojen jälkeen on tilaa. Kuljetusmaksu laskutetaan kuukausittain hakemuksessa ilmoitetuilta matkoilta. Käyttämättä jääneitä yksittäisiä matkoja ei vähennetä laskutuksessa. Pidemmät, vähintään viikon kestävät muutokset huomioidaan, mikäli kuljetuksen käyttämättä jättämisestä on sairaus- tai vastaavia ennakoimattomissa olevia tapauksia lukuun ottamatta ilmoitettu etukäteen.

Kunta varaa kuljetusreitit ja / tai auton täyttöasteen muutosten varalle mahdollisuuden maksullisena myönnetyn kuljetusoikeuden lopettamiseen ja muihin muutoksiin, tarvittaessa myös lyhyellä varoitusajalla. Kuljetusoikeus poistuu auton täyttöasteen muutosten tilanteissa tarvittaessa oppilaalta, jonka / oppilailta, joiden kulkemaa matkaa vastaavalle matkalle paikka / paikat kuljetukseen oikeutetulle oppilaalle / oppilaille tarvitaan. Matkan ollessa oppilaiden kesken vastaavan, poistuu oikeus maksullisen kuljetuksen käyttöön

kuljetusoikeuden hakujärjestyksessä oppilaalta, jolle / oppilailta, joille oikeus on haettu viimeiseksi. 31.5. mennessä haettujen maksullisten kuljetusten osalta noudatetaan periaatetta, jonka mukaan pidempimatkalaiset ovat etusijalla.

Satunnaisia kuljetuksia varten myydään esiopetusyksiköissä ja kouluissa viiden ja kymmenen lipun ni-puissa lippuja, joilla esiopetus- ja koululaiskuljetuksissa voi kulkea 2,50 euron kertamaksulla (sis. alv). Lippu luovutetaan jokaisella kuljetuskerralla kuljettajalle. Kuljetukseen pääsee tilanteissa, joissa taksissa / linja-autossa on tilaa (ei koske reittiliikennettä). Kaverikuljetukset eli matkat koulun jälkeen koulukaverin luo eivät kuulu kuljetuksen piiriin. Maksullisesti kaverin luo kulkeminen on kuitenkin mahdollista edellä mainituin ehdoin. Koulut ja varhaiskasvatusyksiköt tilittävät saamansa kuljetusrahat kunnan tilille liittäen mukaan maksulomakkeen.

## 2.9 Saattoavustus

Jos kuljetukseen oikeutetun oppilaan kuljetuksen järjestäminen kunnan toimesta on haastavaa, voidaan huoltajalle maksaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta. Saattoavustus maksetaan kilometrikorvauksena ja se on kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukainen kilometrikorvaus. Saattoavustus maksetaan kuljetuskohtaisesti kuljetettavien / saatettavien määrän mukaisesti korotettuna. Saattoavustuksen suuruutta arvioidaan yksittäistilanteissa tarvittaessa perustelluksi arvioitavan mukaisesti; saattoavustus voi kuitenkin olla enintään kunnalle kuljetuksen / saattamisen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten suuruinen. Saattoavustus voidaan maksaa huoltajalle myös, mikäli oppilaan kulkema matka kotoa linja-auto- tai taksireitille on yli kaksi (esiopetuksen sekä perusopetuksen vuosiluokkien 1.-2. oppilaat) tai yli kolme kilometriä (muiden vuosiluokkien oppilaat), ja huoltaja huolehtii oppilaan kuljettamisesta / saattamisesta. Saattoavustus maksetaan toteutuneiden matkojen mukaisesti huoltajan kunnalle toimittamaan ajo- / saattopäiväkirjaan perustuen. Saattoavustus maksetaan lyhintä reittiä käyttäen matkalta, jonka ajan oppilas on ollut kuljetuksessa / saatettavana, sekä paluumatkalta, mikäli huoltaja muualla asioimatta on palannut samaa reittiä käyttäen kotiin.

## 3. Toimivalta kuljetuksen- / saattoavustuksen myöntämisessä

Asianomaisen koulun rehtori ja esiopetuksen osalta varhaiskasvatuspäällikkö päättää perusopetuslain sekä sivistyslautakunnan hyväksymien esiopetus- ja koululaiskuljetusperiaatteiden mukaisen koululaiskuljetuksen / saattoavustuksen myöntämisestä. Koulujen tulee järjestää oppilaiden lukujärjestykset siten, että kaksinkertaisia aamu- ja iltapäiväkuljetuksia tulee mahdollisimman vähän. Jälki-istunto ei muodosta perustetta kuljetuksen epäämiseen oppilaalta.

Sivistysjohtaja päättää koululaiskuljetuksen / saattoavustuksen myöntämisestä oppilaille, joiden lähikouluksi kunta on osoittanut muun koulutuksen järjestäjän ylläpitämän perusopetuksen koulun tai muun soveltuvan paikan, jossa opetusta annetaan, ellei koululaiskuljetusten järjestämistä ole muiden koulutuksen järjestäjien kanssa tehdyissä sopimuksissa sovittu koulutuksen järjestäjän hoidettavaksi tai asiasta ole päätetty oppilaspaikan hakemisen yhteydessä. Samoin sivistysjohtaja päättää esiopetus- ja koululaiskuljetusten järjestämisen periaatteiden mukaisen kuljetuksen / saattoavustuksen myöntämisestä tilanteissa, joissa toimivaltaa ei ole osoitettu muille tahoille.

Kiireellisissä tilanteissa sivistysjohtajalla on päätösvalta yleisistä periaatteista poikkeavan koululais- tai esiopetuksen oppilaan kuljetuksen myöntämisessä. Kuljetukset toteutetaan mahdollisimman yhdenvertaisesti.

## 4. Kuljetuksissa noudatettavat käytännöt

### 4.1 Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuuden toteutuminen esiopetus- ja koulumatkoilla on tärkeää. Turvallisuutta edistetään oppilaiden, huoltajien, esiopetuksen, koulujen, liikennöitsijöiden ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Kunta työskentelee osaltaan esiopetus- ja koululaiskuljetusten turvallisuuden hyväksi.

## 4.2 Aikataulut ja reitit

Koululaiskuljetukset toteutetaan suunniteltujen aikataulujen ja reittien mukaisesti. Aikatauluihin, reitteihin ja muihin kuljetusjärjestelyihin saattaa lukuvuosittain ja lukuvuosien aikana tulla muutoksia, joista tiedotetaan etukäteen, äkillisissä tilanteissa mahdollisimman pian.

## 4.3 Poikkeustilanteet ja kuljetuksiin liittyvät kysymykset

Poikkeustilanteissa ja kuljetuksiin liittyvissä kysymyksissä pyydetään olemaan yhteydessä esiopetusyksikköön / kouluun.

# 5. Ohjeet oppilaille, huoltajille ja kuljettajille

## 5.1 Ohjeet oppilaille

- ole sovituksessa, turvallisessa paikassa sovituksi, jotta ehdit kuljetukseen
- odota kuljetusta pysäkillä, tien reunassa tai muussa sovituksessa paikassa, ei ajoradalla.
- osoita kädellä merkki kuljettajalle, jotta hän tietää sinun olevan tulossa auton kyytiin
- tervehdi kuljettajaa
- huolehdi, että sinulla on matkakortti mukana, jos käytät reittiliikennettä. Ota kortti esiin ennen kuljetukseen astumista.
- astu kuljetukseen ja kuljetuksesta pois rauhallisesti pientareen, ei liikenteen, puolelta, ja käyttäydy kuljetuksen aikana hyvä tapoja noudattaen
- käytä turvavyötä kuljettajan antamien ohjeiden mukaisesti
- auton liikkeessä pysy omalla paikallasi
- jos voit pahoin, ilmoita tai pyydä toista matkustajaa ilmoittamaan asiasta kuljettajalle
- anna kuljettajalle ajorauha
- huolehdi, että otat repun ja muut mukana olevat tavarasi mukaan autosta poistuessasi
- kuljetuksesta poistuttuasi odota, että näet joka suuntaan ennen kuin lähdet kulkemaan autosta poistumispaikasta; tietä ei koskaan saa lähteä ylittämään auton edestä tai takaa, odota ennen tien ylitystä, että auto on poistunut
- hämärän ja pimeään aikaan käytä heijastinta
- jos koet kiusaamista koulumatkan aikana, kerro asiasta opettajalle ja kuljettajalle

Esiopetusyksiköt / koulut täydentävät yllä annettuja ohjeita tarkoituksenmukaiseksi arvioitavan mukaisesti.

## 5.2 Ohjeet huoltajille

- kerro lapselle kuljetusaikataulut, ja harjoittele lapsen kanssa turvallista kulkemista kuljetukseen nousupaikalle ja kuljetuksesta poistumispaikalta kotiin
- keskustele lapsen kanssa esiopetus- / koulumatkan itsenäisesti kuljettavalla osuudella, kuljetusta odotettaessa ja kuljetuksen aikana toimimisesta turvallisuuteen ja muihin tekijöihin liittyvät asiat huomioiden
- huolehdi, että lapsi on ajoissa kuljetukseen nousupaikalla
- huolehdi, että lapsella on matkakortti mukana, jos lapsi käyttää reittiliikennettä
- huolehdi, että lapsi on pukeutunut säänmukaisesti
- tarkista, että lapsella ovat hämärän ja pimeään aikaan heijastimet käytössä
- ilmoita varhaiskasvatusta päällikölle / koulun toimistosihteerille ja kuljettajalle lapsen terveydentilaa koskevista ja muista asioista, jotka tulevat huomioitaviksi kuljetusten järjestämisessä (esim. matkapahoinvointi, diabetes, epilepsia); koulun henkilökunnalla ja kuljettajalla on vaitiolovelvollisuus lapsen terveydentilaan liittyvissä asioissa
- tilanteissa, joissa autolle on lapsen toiminnasta johtuen tapahtunut vahinkoa, sovitaan asiasta liikennöitsijän kanssa

- ilmoita varhaiskasvatuspäällikölle / koulun toimistosihteerille ajoissa kuljetustarpeiden muutoksista, jotta muutokset saadaan toteutettua
- ilmoita kuljettajalle lapsen poissaolosta, ettei auto aja turhia reittejä
- jos oppilas kertoo koulumatkojen aikana tapahtuvasta kiusaamisesta, pyydämme olemaan yhteydessä luokanopettajaan / luokanvalvoajaan

Esiopetusyksiköt / koulut täydentävät yllä annettuja ohjeita tarkoituksenmukaisesti arvioitavan mukaisesti.

### 5.3 Ohjeet kuljettajille

- ota lapset kuljetukseen ja jätä kuljetuksesta turvallisessa paikassa ja turvallisesti
- tarkista, että kaikki kuljetukseen nousevat lapset ovat kyydissä ja turvavyöt kiinnitettyinä ennen kuin lähdet liikkeelle, pidä turvavyöt helposti saatavilla ja opasta käytössä
- huolehdi, että auto on siisti
- pyri olemaan täsmällinen aikatauluissa turvallisuus, keliolosuhteet ja –vara huomioiden
- huolehdi lainsäädännön, liikennesääntöjen ja hyvän liikennekäyttäytymisen noudattamisesta
- käytä ystävällisesti ja asiallisesti – toimit esimerkkinä ja oheiskasvattajana oppilaille
- huomioi oppilaiden ikätaso ja tuen tarpeet
- huolehdi, ettet kerro oppilaita tai heidän perheitään koskevia asioita ulkopuolisille
- oppilaita, jotka on sovittu luovutettavan kuljetuksesta poistuttaessa esiopetusyksikön / koulun osoittamalle vastaanottajalle, huoltajalle tai muulle aikuiselle ei saa koskaan jättää yksin, vaikka vastaanottaja ei olisi saapunut sovituille paikalle; tarvittaessa ota yhteyttä esiopetusyksikköön / koululle
- jätä oppilaat kuljetuksesta aina, kun mahdollista, siten, etteivät he joudu ylittämään katua
- kuljetuksissa esiintyvissä ongelma- ja muissa tilanteissa ole yhteydessä varhaiskasvatuspäälliköön / rehtoriin

Sivistystoimi, esiopetusyksiköt ja koulut täydentävät yllä annettuja ohjeita tarkoituksenmukaisesti arvioitavan mukaisesti.

Liikennöitsijän ja kuljettajan tulee kokonaisuudessaan huolehtia toimintatavoista ja kuljetusten toteuttamisesta kunnan kanssa tehdyn, esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetuksia koskevan sopimuksen ja sopimuksen liitteiden mukaisesti. Aineistoon sisältyy myös Opetushallituksen yhteistyötahojen kanssa julkaissama Koulukuljetusopas 2011, jossa annettuja ohjeita tulee noudattaa.

## 6. Tiedottaminen

Esiopetus- ja koululaiskuljetusperiaatteet ovat luettavissa kunnan verkkosivuilla.

Varhaiskasvatus ja koulut tiedottavat kuljetusperiaatteista, reiteistä, aikatauluista ja muista kuljetuksiin liittyvistä asioista.

## 7. Esiopetus- ja koululaiskuljetusperiaatteiden hyväksyminen ja päivittäminen

Esiopetus- ja koululaiskuljetusperiaatteet hyväksyy sivistyslautakunta. Periaatteita päivitetään kuljetusten järjestämisen lähtökohtien muuttuessa perustelluksi arvioitavan mukaisesti

### Lähteet

Koulukuljetusopas. Opetushallitus, Oppaat ja käsikirjat 2021:1. Opetushallitus, Kuntaliitto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Liikenneturva, Linja-autoliitto, Poliisihallitus, Suomen Taksiliitto, Suomen Vanhempainliitto.